

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie Wielkopolskim
o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 24 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Łodzi z dnia 28 maja 2025 r., sygn. akt III AUa 772/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami
w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia
następnego po upływie tygodnia od dnia doręczenia
odwołującemu się odpisu postanowienia do dnia zapłaty.**

H.P.

UZASADNIENIE

W wyroku z 28 maja 2025 r., sygn. akt III AUa 772/24, Sąd Apelacyjny w Łodzi – w sprawie z odwołania M. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie Wielkopolskim o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z 24 lipca 2024 r., sygn. akt V U 358/24, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie M. R. od decyzji

organu rentowego z 11 marca 2024 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie Wielkopolskim stwierdził, że M. R., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność, nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2021 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ocenie skarżącego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na konieczność ochrony praworządności, praw obywatelskich, jak również interesu publicznego związanych z konstytucyjnym prawem do zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP uzasadnia potrzeba rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego w postaci odpowiedzi na pytanie: Czy – przy uwzględnieniu brzmienia art. 11 ust. 2 w zw. z art. 14 ust. 1, ust. 1a i ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 36 ust. 10 i 14 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – ubezpieczony, który prowadząc działalność gospodarczą w formie spółki komandytowej i zgłaszając siebie jako pracownika do ubezpieczenia chorobowego wskutek zmiany tytułu ubezpieczenia z pracowniczego na dotyczący działalności gospodarczej będącej następstwem decyzji organu rentowego, może być objęty dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym przewidzianym dla przedsiębiorców (za okres objęty decyzją), pomimo że uprzednio dokonał terminowego zgłoszenia do obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego z tytułu ubezpieczenia pracowniczego?

Wskazano na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości – art. 11 ust. 2 w zw. z art. 14 ust. 1, ust. 1a i ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 36 ust. 10 i 14 ustawy systemowej w sytuacji, w której nie ma podstaw do przyjęcia, że przedsiębiorca (ubezpieczony) może zgłosić się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego za okresy przeszłe tj. okresy, w których był zgłoszony do tego ubezpieczenia, ale o charakterze obowiązkowym z innego tytułu ubezpieczenia. Literalna wykładnia wspomnianych przepisów nie pozwala na odkodowanie normy prawnej dotyczącej okresów ubezpieczeniowych, które już upłynęły. Istota zgłoszenia do ubezpieczenia dobrowolnego jest co do zasady na przyszłość, a

zatem przymiot dobrowolności w praktyce mógłby przedsiębiorcę wyłączyć z zasady kontynuacji (ciągłości) ochrony ubezpieczeniowej, gdy uprzednio doprowadził do nieprawidłowego co do tytułu ubezpieczenia zgłoszenia, a aktualnie nie może się zgłosić, gdyż termin upłynął. Jest to swoista pułapka materialnoprawna, gdyż jednocześnie organ rentowy nie dostrzega, że dla tego samego przedsiębiorcy zgłoszenie do ubezpieczeń obowiązkowych jest skuteczne, a jedynie zmienił się tytuł ubezpieczenia. Przedsiębiorca zatem był i jest objęty ochroną emerytalną, rentową, chorobową, gdyż zgłoszenia dokonał wadliwie pracodawca, ale nie jest objęty ochroną chorobową, gdyż dobrowolność wyklucza możliwość uwzględnienia tego okresu w ubezpieczeniu chorobowym.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o: 2. oddalenie skargi kasacyjnej, 3. zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 stycznia 2026 r., I CSK 1777/25, LEX nr 3996598; T. Wiśniewski (w:) D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembrzusi, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom. II. Artykuły 367–505³⁹, Warszawa 2021, art. 390; M. Manowska (w:) Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 2025, art. 390). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu; 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą; 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej. Ograniczenie się przez skarżącego do

pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2025 r., I USK 345/23, Lex nr 3845591) oraz nie przeprowadzono analizy wskazującej na jego istotność, ponadto nie wykazano, dlaczego zagadnienie to jest istotne w niniejszej sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., I CSK 1069/22, LEX nr 3448150).

Strona skarżąca – opierając wniosek o przyjęcie jej skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinna nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Jeżeli zaś skarżąca powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązana jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 lutego 2025 r., I USK 45/24, LEX nr 3844504; 2 grudnia 2025 r., I PSK 140/25, LEX nr 3987195).

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne, trzeba stwierdzić, że odwołujący się w swojej skardze kasacyjnej nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Sygnalizowana w uzasadnieniu wniosku kwestia stanowi tylko własną propozycję interpretacyjną skarżącego. Nie wykracza poza wykładnię wskazanych w uzasadnieniu wniosku przepisów prawa określoną przez Sąd Apelacyjny w Łodzi przedstawioną szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Brakuje przekonującej argumentacji polemicznej, którą strona skarżąca wykazałaby, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przedstawił, że kwestię podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej regulują przepisy m.in. art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2 oraz art. 14 ust.1, 1a i 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r., poz. 350). Pierwszy z wymienionych wyżej przepisów stanowi o obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Kolejne dwa przepisy przewidują natomiast możliwość zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego osoby prowadzącej taką działalność oraz termin, w jakim następuje, objęcie tymże ubezpieczeniem, w przypadku prawidłowego zgłoszenia do ubezpieczenia. Z art. 11 ust. 1 i 2 powołanej ustawy wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracownik), 3, 12 i 23. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-5a, 7b, 8 i 10. Art. 14 ust. 1 stanowi: objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi albo chorobowym następuje od dnia wskazanego odpowiednio w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 36 ust. 10 albo 14, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym zgłoszenie zostało złożone w Zakładzie, z zastrzeżeniem ust. 1a. Zgodnie z art. 14 ust. 1a, objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego w zgłoszeniu tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie określonym w art. 36 ust. 4 albo 4b. Na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 1 i 4, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub

innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a; jak też wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Organ rentowy decyzją z 13 grudnia 2019 r. stwierdził, że skarżący nie podlega jako pracownik u płatnika składek K. Sp. z o.o. Sp. k. od 1 stycznia 2018 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Decyzja ta stała się prawomocna 17 stycznia 2020 r. Wynika z niej, że z dniem 1 stycznia 2018 r. odpadł tytuł podlegania przez odwołującego się obowiązkowo ubezpieczeniom na mocy umowy o pracę, w tym odpadł tytuł obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego. Od 1 stycznia 2018 r. M. R. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności i od tej daty był zobowiązany do opłacenia składek na własne ubezpieczenia społeczne. Po wydaniu decyzji z 13 grudnia 2019 r. wpłynęło do ZUS w dniu 22 listopada 2022 r. zgłoszenie odwołującego się do ubezpieczeń z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej, w tym w zakresie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego za okres od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2021 r.

W ocenie Sądu drugiej instancji nie było możliwości zgłoszenia się przez M.R. do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu pozarolniczej działalności z datą wsteczną. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy systemowej obowiązującym od 1 stycznia 2022 r., objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku, ale nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony, z zastrzeżeniem ust. 1a. Jak wynika z treści ust. 1a objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane zgodnie z art. 36 ust. 4 albo 4b (które to wyjątki nie mają zastosowania w sprawie).

Skarżący jako płatnik składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie złożył w spornym okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2021 r. wniosku o objęcie go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, mimo że co najmniej z dniem 17 stycznia 2020 r. (data uprawomocnienia się decyzji z 13 grudnia 2019 r.) miał pełną świadomość, że od 1 stycznia 2018 r. nie podlega

obowiązkowo ubezpieczeniom pracowniczym i stąd nie było przeszkód, aby wystąpić z wnioskiem w trybie art. 11 pkt 2 ustawy systemowej o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. W związku z tym nie podlega on dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2021 r.

Skarżący nie przedstawił w uzasadnieniu wniosku przekonującej argumentacji polemicznej – uwzględniającej przedstawione wyżej stanowisko Sądu drugiej instancji w zakresie analizy interpretacyjnej wskazanych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych – którą wykazałby występowanie w sprawie przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. w punkcie pierwszym. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie drugim niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1, § 1¹ i § 3

[a.ł.]